

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

X kunta

- sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue
- maakunnan liitto
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- valtion viranomainen
- järjestö
- joku muu

Vastaajatahon virallinen nimi
Askolan kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot
Tuija Saloranta, hallintojohtaja, vt. kunnanjohtaja
puh. 040 719 5069
tuija.saloranta@askola.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Kunnanhallitus 23.9.2020

Kysymykset

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Sosiaali- ja terveystoimen uudistaminen on sinänsä tarpeellista. Järjestämisvastuun siirtäminen kuntaa suuremmille toimijoille on perusteltua ja mahdollistaa resurssien ja asiantuntemuksen nykyistä paremman hyödyntämisen taaten nykyistä yhdenvertaisemmat palvelut.

Palvelujen saatavuuden riskiä voidaan hallita esitetystä mallissa paremmin, missä Uusimaa jaetaan useampaan itsehallinnolliseen alueeseen kuin tilanteessa, jossa Uusimaa muodostaisi yhden itsehallintoalueen. Vaikka riski on näin pienempi, voi järjestämisvastuun siirto suuremmille toimijoille muuttaa paikallisesti esimerkiksi palveluverkkoa ja näin huonontaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta osalla maakunnan asukkaita.

Esitetty uudistus lisäisi selkeästi keskushallintojohtoista sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen ohjausta, mikä on osin perusteltua rahoituksen tullessa pääosin valtiolta. Ohjauksen keinoja tulee uudelleenarvioida tai löytää muut toimintatavat, joilla alueelliset erityispiirteet tulevat huomioiduiksi.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Pelastuslaitokset toimivat pääasiassa maakunnallisesti organisaationa. Täten uudistuksen merkitys organisaation näkökulmasta palvelujen saatavuudelle, yhdenmukaisuudelle ja vaikuttavuuden parantamiselle ei juuri tuo muutoksia.

Uudellamaalla maantieteellinen maakunta jaettaisiin erilliskäsitteeksi kuitenkin myös pelastustoimen osalta. Nykyisten Uudenmaan pelastuslaitoksen vastuujaotus säilyisi sillä muutoksella, että nykyinen Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alue jaettaisiin kahtia Vantaa-Keravan ja muun Keski-Uusimaan alueeseen sote-maakuntajaon mukaisesti.

Uudenmaan alueelliset erityispiirteet, niiden vaikutusarvio ja suhde rahoitus pohjaan eivät tule ehdotuksessa riittävällä tavalla huomioiduksi.

Ehdotus mahdollistaa sen, että pelastuslaitos toimii ensipalvelujen tuottajana. Ensihoitopalvelun ja pelastustoimen välisen synergian hyödyntämiseksi sekä kustannustehokkaan ja tuottavan toiminnan järjestämiseksi on olennaisen tärkeää, että pelastustoimi voi Itä-Uudellamaalla tuottaa ensihoitopalvelut kuten nykyisinkin.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Päätöksenteko ja asukkaiden vaikuttamismahdollisuudet sote-maakunnassa perustuvat kuntalain säännöksiin. Sote-maakunnasta on tulossa itsehallinnollisia alueita. Pitkälle palvelujen järjestämiseen ulottuva ministeriön ohjaus rajoittaa tosiasiallisesti itsehallintoa ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia maakunnassa.

Sote-maakunnan asukkaiden demokratia toteutuu heidän sote-maakuntavaltuustoon valitsemiensa edustajien kautta. Yksittäisen kunnan sote-maakuntavaltuuston edustajien hyvin pieneksi jäävä edustajamäärä huolestuttaa.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Sote-maakuntalain yhteys rahoituslakiin on vahva, lisäksi sote-maakuntien hallinto on näennäisestä subsidiariteettiperiaatteesta ja itsehallinnosta huolimatta voimakkaasti valtion ohjauksessa. Vahingollisena voidaan pitää lain henkeä, jossa voimakas valtiollinen ohjaus keskittää kuntien ja muodostettavien sote-maakuntien päätösvaltaa pois itse alueilta. Valittaville sote-maakuntavaltuustoille jäänee vain näennäinen päätösvalta palveluverkon ja rahoituksen käyttöön. Tästä syystä sote-maakuntalaki ei sellaisenaan muodosta tarkoituksenmukaista yleislakia tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle.

Tarvevakioitu rahoitusmalli on perusteltu. Aidosti toimintaa kehittäviä ja parantavia elementtejä tulisi löytää myös talouden osalta. Esitetty ratkaisu - vieläpä käytännössä pitkällä siirtymäajalla nykyisten menojen betonointi ei ole tarkoituksenmukaisin tapa. Maakuntien välisiä sote-menoja vertailtaessa palveluverkkojen tulisi voida kehittyä sosiaali- ja terveydenhuollon ei talouden tai vahvan valtion ohjauksen ehdoilla. Perusrahoitusratkaisu on kannatettava, mutta toiminnallisen kehittämisen elementtejä ja kehittämisotteeseen kannustavuutta tulee kyetä löytämään sekä tekemään riittävät muutokset myös esitettyihin pykäliin.

Ongelmallista on myös korjaus- ja ylläpitoinvestointeja suurempien investointien ohjauksen kytkeminen lainanottovaltuutusten käsittelyyn valtioneuvoston tasolla (15-16§). Menettely voi johtaa maakunnan palveluntarpeen kannalta muutoin tarpeellisten investointien estämiseen sen hallintotasan toimesta, joka kuitenkin eniten on irrallaan maakunnan toiminnasta.

Vaikka investointien ja lainanoton tulee perustua pitkäjänteiseen suunnitelmaan, lainanottovaltuuden perustuminen laskennalliseen lainanhoitokatteeseen ei ota huomioon merkittävien investointien tarveperusteista arviointia. Sote-maakunnalla saattaa olla korkea lainakanta, mutta silti tarve investoida. Nyt esitetyssä muodossa tällaiset kiireelliset ja välttämättömät investoinnit käsitellään erillisessä menettelyssä. Näiden käsittely voisi olla osa sote-maakunnan ja ministeriöiden välistä neuvottelua.

Sote-maakunnan arviointimenettelyyn liittyvät pykälät (120-121§) ovat osittain tulkinnanvaraisia, mitä erityisesti niiden ei luonteensa vuoksi tulisi olla.

Esityksessä todetaan, että mikäli maakunnan rahoituksen taso ei turvaisi alueella riittäviä sote- tai pelastustoimen palveluja, olisi maakunnalla myös kesken talousarviovuoden oikeus saada valtion lisärahoitusta. Tämä huomioitaisiin myös jatkossa kustannusten arvioinnissa, jos tarve katsottaisiin pysyväisluonteiseksi. Lisärahoituksen saaminen toistuvasti kuitenkin muutoin, kuin perusteltuna kustannustason nostona, olisi yhtenä sote-maakuntalaissa säädettävän sote-maakuntien arviointimenettelyn käynnistämisen kriteerinä muiden taloudellisten tunnuslukujen ohella. Merkityksellinen ristiriita sisältyy terminologisesti rahoituksen saamisen ”oikeuteen”, johon vetoaminen sinällään toistuvasti voisi johtaa arviointimenettelyyn. Ristiriitaisuutta lisää rahoituksen sidosteisuus palveluntarpeeseen, jonka yllätyksellisyyteen sote-maakunta ei voi täysin vaikuttaa. Maakunnan arviointimenettely voitaisiin käynnistää myös palvelujen järjestämisedellytyksiin liittyvien kriteerien perusteella.

Toinen ristiriita liittyy pykälän 121§ 1. momentin 4. kohtaan, jonka mukaan yksi sote-maakunnan arviointimenettelyn kriteereistä olisi maakunnalle kiireelliseen ja/tai välttämättömään investointiin liittyvä lainanottovaltuus taikka kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana lisärahoitusta. Mikäli kohdassa todella tarkoitetaan jo yhden lainanottovaltuutuksen mahdollisesti johtavan arviointimenettelyyn, tulisi kirjausta selkeyttää.

Arviointimenettelyssä tulisi yleisestikin merkittävästi palveluiden saatavuuteen vaikuttavana toimenpiteenä olla säädettynä valitusoikeudesta ja täytäntöönpanokielloista.

Valtakunnallisesta toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskuksesta säädetään sote-maakuntalain 21§:ssä, jonka tehtävänä olisi ylläpitää sote-maakuntien yhteistä tilatietojärjestelmää ja sillä voisi olla myös muita sote-maakuntien päättämiä tehtäviä. Tarkemmat säädökset on otettu voimaanpano- ja rajoituslakeihin sekä pelastustoimen järjestämislakiin. Aikaisemmasta maakuntareformista poiketen mainitulle taholle ei siis siirtyisi kiinteistöjen omistusta. Sen sijaan sote-maakunta vuokraisi kunnilta niiden omistukseen jäävät kiinteistöt kolmeksi vuodeksi yhden vuoden optiolla (3+1). Sekä sotepalveluiden että pelastustoimen irtain omaisuus ja sopimukset siirtyisivät kuitenkin sote-maakunnille varoineen ja velkoineen. Siirtymäkauden jälkeen maakunta voisi jatkaa vuokrausta niiden tilojen osalta, jotka se toiminnassaan tarvitsisi.

Tilojen valtakunnallisesta hallinnoinnista voisi olla tarkoituksenmukaisempaa säätää siten, että jokainen sote-maakunta olisi velvollinen vuokraamaan tilat vähintään mainituksi ajaksi, mutta myös tätä pidemmästä ajasta voitaisiin tarkoituksenmukaisella tavalla sopia. Tällä varmistettaisiin se, että peruskunnan käyttöön ei jäisi tarpeettomia tai epätarkoituksenmukaisia tiloja siirtymäkauden jälkeen, ts. ettei nyt syntyvä kiinteistöriski realisoituisi liian nopeasti. Kun osa kunnista on jo aiemmin siirtänyt järjestämisvastuun peruspalvelujen osalta yhteistoiminta-alueille tai sairaanhoitopiireille, selvyden vuoksi tulisi todeta, että myös näiden vuokrasopimusten osalta noudatetaan vähintään kolmen vuoden vuokrausvelvoitetta.

Edelleen 22 § säännöksessä voisi ottaa kantaa siihen hyväksyykö maakuntavaltuustoerityislainsäädännön mukaisia strategisia asiakirjoja erityisesti siltä osin, kun koskevat sekä kuntien että sote-maakunnan toimintaa (yhdyspinta-asiat)

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittäväällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Huolta esityksessä herättää se, miten varmistetaan jatkossa kunnan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutuminen. Kunnalla olisi velvoite tehdä edistämistyössään yhteistyötä sote-maakunnan kanssa. Maakunnalle ei kuitenkaan osoitettaisi rahoitusta tähän tarkoitukseen vaan valtionrahoitusta osoitetaan kunnalle. Kuitenkin varsinkin pienillä kunnilla olisi varmasti suuri tarve saada asiantuntija-apua sote-maakunnan terveyden ja hyvinvoinnin asiantuntijoilta. Toiminnan jakautuminen kahdelle taholle heikentää toiminnan tehokkuutta.

Vaatimus järjestämisvastuun toteuttamisen edellyttämästä omasta palveluntuotannosta sekä julkisen vallan käyttöä sisältävien palveluiden hankintakielto voivat rajoittaa tarpeettomasti

yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien hyödyntämistä. Pahimmillaan se voi johtaa tehottomiin ja vaikeasti toteuttaviin ratkaisuihin.

Opiskelijahuollon palveluiden järjestämisen kokoamisessa maakuntiin tulisi vähintään jättää alueellinen tarkoituksenmukaisuusharkinta (lait terveydenhuoltolakien ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta). Joissain tapauksissa opiskeluhuollon on välttämätöntä olla hallinnollisesti ja rakenteellisesti osa kunnan opetustoimen järjestelmää, kunnallisen päätöksenteon hallittavissa. Tällöin pystytään vastaamaan nopeasti ja tehokkaasti muuttuviin oppilas- ja koulukohtaisiin tilanteisiin, sekä lasten ja nuorten parissa esiintyviin paikallisiin tai valtakunnallisiin ilmiöihin. Tämä on ollut nykyisen järjestelmän vahvuus, eikä sen muuttamiselle ole perusteita. Oppivelvollisuuden laajentamista koskeva lakiehdotus edellyttäneen entistä tiiviimpää yhteistyötä oppilas- ja opiskeluhuollon ja oppilaitoksen välillä.

Järjestämislain 12-12a§ rajaavat vahvasti edellytyksiä palvelujen hankkimiseksi yksityiseltä palveluntuottajalta, tässäkin tarkoituksenmukaisuusharkinta tulisi sisällyttää kriteeristöön. Esitettyä säädöstä voidaan pitää erityisen vaarallisena siksi, että se vaarantaisi käytännössä voimaantullessaan päivystyslääkärien saannin syrjäisemmille alueille, ellei näitä selkeästi saataisi rekrytoitua virkalääkäreiksi paikallisen sote-maakunnan palvelukseen. Menettely voi vaarantaa päivystysjärjestelmän ja keskittää toimintoja vain kaupunkikeskuksiin. Joustavuus palveluiden tuottamisessa häviää, eikä sote-maakunnalle itselleen jäisi tässäkään yksityiskohdassa harkintavaltaa suhteessa lakisääteisytyteen. Edelleen kirjaus tällaisenaan voi vaikuttaa lääkärin työnkuvaan ja kiinnostavuuteen kokonaisuutena.

Sen estämättä, mitä ostosopimuksesta edellä kuvatusti ja muutoin säädettäisiin, henkilöstön vuokraus olisi sallittua maakunnan alaisuuteen 12a§ mukaisesti, jolloin henkilö ei ole työsuhteessa sote-maakuntaan, mutta joka toimii sote-maakunnan suorassa työnjohdollisessa alaisuudessa. Säädös voi johtaa kilpailutilanteeseen ja vaikeasti työllistävillä alueilla olla jopa kalliimpaa, kuin neuvoteltu ostopalvelusopimus. Kirjaus on ristiriidassa kustannusten kasvun hillitseminen tavoitteen kanssa.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan

pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

5 § Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin

Tavoite koota erikseen määritettyjä palveluja suurempiin kokonaisuuksiin on hyväksyttävissä erityisesti toiminnallisista perusteista, joita pykälän perusteena kuitenkaan ei mainita. Riippumatta koottavista tehtävistä, on jokainen maakunta pelastustoimen palvelujen tuottamisen osalta täysivaltainen. Koottavat tehtävät eivät synnytä maakuntien rakenteellista jakoa kahteen eri tasoon.

6 § Pelastustoimen palvelutasopäätös

Muutosesitys: lisätään maakunnalle velvoite kuulla kuntia pelastustoimen palvelutasopäätöksestä.

Perustelu: Kunnilla tiedot toimintojensa riskitasoista, aluesuunnittelusta, rakentamisesta jne., joita pelastustoimi tarvitsee alueellisen riskitiedon kokoamisessa ja palvelutarpeen kartoittamisessa. Lisäksi kunnilla vastuu perusinfrastruktuurin tuottamisesta ja ylläpitämisestä, joilla on suora vaikutus maakuntien varautumiseen.

9 § Pelastustoimen neuvottelukunta

Muutosesitys: Perusteluosaan lisätään maininta, että pelastustoimen neuvottelukunta kuulee työssään kuntia.

Neuvottelukunnan ei tule olla ohjauksen, vaan (asiakas)palautteen käsittelyn rakenne. Neuvottelukunnan tulee kerätä palautetta pelastustoimen palveluista ja neuvottelukunnan työn puitteissa tulee kuulla mahdollisimman laajaa joukkoa pelastustoimen asiakkaita ja sidosryhmiä. Perusteluissa on mainittu pelastustoimen järjestökentän sekä pelastustoimen asiantuntijoiden kuuleminen, mutta ei kuntien kuulemista.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Eriytyinen huoli liittyy pelastustoimen rahoituksen riittävään tasoon. Lakiesityksessä sote-maakuntien ja sen ohessa pelastustoimen rahoituksesta puhutaan ainoastaan Tilastokeskuksen aineistosta riskiruutujen osalta, mikä vääristää rahoituksen painotusta ja erityisesti Itä-Uudellamaalla ei turvaa tavoitteiden mukaista pelastustoimen järjestämistä johtaen joka tapauksessa lisärahoituksen tarpeeseen kesken talousarviovuoden.

Pelastustoimen rahoituksen tullessa karkeasti 70 prosentin osuudella asukasluvusta ja -tiheydestä sekä palveluntarpeesta ja vain 30 prosentin osuudella riskeistä, ei se huomioi alueellisia painotuksia. Itäisellä Uudellamaalla on lukuisia riskikohteita vasteineen hyväksytyssä Itä-Uudenmaan pelastustoimen palvelutasopäätöksessä, mutta kohteet eivät näy Tilastokeskuksen kautta laskettavassa rahoituksessa. Toimintaa myöskään merialueella ei ole huomioitu, kuten ei myöskään varautumista säteilyonnettomuuksiin. Nykyisellään Itä-Uudenmaan kunnat ovat todenneet riskit ja rahoittaneet pelastuslaitoksen varautumista niihin, mutta enää varautumista ei olisi mahdollista tehdä ko. rahoituskehyksessä.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilta olisi lausunnonantajan toimintaa:

- Etelä-Savon maakuntaan
- Pohjois-Savon maakuntaan

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin

- ei
- ei kantaa

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensaatiosäätely hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei

- ei kantaa

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Uudistuksen kaikissa vaiheissa ja toimeenpanovuosina tulee uudistuksen rahoitus turvata kokonaisvaltaisesti. Siirtymävaiheen muutoksiin on varattava riittävät taloudelliset mahdollisuudet sekä henkilöstöresurssit.

Erityisesti sosiaali- ja terveystoimen ulkopuolisten, jäljelle jäävien muiden kuntaorganisaation tehtävien tarvittavaa rahoitus tulee taata oikeudenmukaisesti. Erityishuomiota tulee kiinnittää ICT- ja potilastietojärjestelmämuutoksiin, sekä niiden kustannuksiin sillä jo nykyisellään alueilla on keskenään erilaisia järjestelmiä palveluille ja toiminnanohjaukselle. Edetessään hallinnollisesta integraatiosta toiminnalliseen integraatioon, tulee sote-uudistus jo pelkästään Uudellamaalla olemaan merkittävä sosiaali- ja terveyspalveluiden tiedonhallinnallinen koetinkivi.

Uudistuksen onnistuneen toimeenpanon välttämättömänä edellytyksenä on, että tiedonhallinta saadaan tukemaan uusia rakenteita ja toimintatapoja. Sovittujen mittareiden mukaista tietoa palveluntuottajien toiminnan laadusta, läpinäkyvyydestä, vaikuttavuudesta ja kustannuksista tulee olla avoimesti saatavilla. Tämä tieto on merkittävä sekä perus- että erityisesti erikoissairaanhoidon omistajaohjauksen työkalu.

Uudenmaan erillisratkaisun osalta on lisäksi huomioitava, että esimerkiksi Itä-Uudenmaan sote-maakunnan valmisteluun osoitettavat resurssit edellyttävät merkittäviä henkilöpanostuksia alueen peruskunnilta ja erityisesti Porvoon kaupungilta. Asetun aikataulun kireys ja todennäköiset resurssisiirrot voivat merkittävästi vaikuttaa myös peruskuntien kykyyn suoriutua lakisääteisistä palveluvelvoitteistaan nykyisissä sote-organisaatioissa. Haaste on myös se, että hallinnollinen valmistelu voi tosiasiallisesti käynnistyä vasta, kun uudistusta koskeva lainsäädäntö on hyväksytty eduskunnassa.

Kuntien näkökulmasta keskeinen kysymys on uudistuksen voimaantullessa kuntien omistukseen jäävien toimitilojen käyttö sote- palveluiden tuottamiseen siirtymäkauden vuokrajärjestelyn (3+1 vuotta) jälkeen ja vuokrataso siirtymäkaudella. Keskeinen ongelma kuntien näkökulmasta on, että ne joutuvat olemaan pitkään epätietoisia siitä, tulevatko maakunnat hyödyntämään kuntien sote-käytössä uudistuksen voimaantulohetkellä olevia tiloja siirtymäkauden jälkeen ja millä mekanismilla ja hinnalla mahdollinen tämä hyödyntäminen toteutetaan.

Maakuntien perustamisen jälkeen maakunnat tulevat laatimaan palvelustrategiansa ja niihin pohjautuvat palveluverkkosuunnitelmansa. Tämä tulee todennäköisesti tapahtumaan mainitun siirtymäkauden lopussa. Tätä ennen kunnat eivät voi tietää omistuksessaan olevien toimitilojen tulevasta käytöstä, mikä todennäköisesti estää toimitilojen ylläpidon kannalta välttämättömiäkin investointeja. Ongelmaa korostaa, että kunnilla ei ole tietoa edes rajoituslain perusteella sosiaali- ja terveysministeriön luvalla toteutettujen ja tarpeelliseksi katsottujen investointien tulevasta käytöstä.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus

kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitetut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen **sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien** rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen **pelastustoimen tehtävien** rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

50. Sote-maakunnan rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja sote-maakunnan alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten, että muutosta rajataan 7 vuoden ajan vuosittain porrastetusti kasvaen. Enimmäismuutos rajataan toistaiseksi pysyvästi enintään +/-150 euroon asukasta kohden vuodesta 2029 lähtien (35 §).

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

- kyllä

- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei
- ei pääosin
- ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Sen lisäksi, mitä edellä muissa kohdissa on mainittu rahoituslakiin ja sote-maakuntien rahoitukseen liittyen on syytä selvyydeksi todeta, että kuntien talouden ennakointi voi jossain määrin selkeytyä sotekulujen muutosherkkyiden poistuessa, mutta haaste siirtyy maakuntiin. Esityksessä nyt mallennettu peruskunnan rahoituspohja muodostuu joka tapauksessa kestäättömäksi ja herättää kysymyksen, mikä on tulevaisuuden kunta.

Erityisesti uudistuksen voimaantulovuodesta eteenpäin kuntatalouden todellinen tilanne on epävarma ottaen huomioon samanaikaiset muut suunnitellut reformit (oppivelvollisuuden laajentaminen, hoitajamitoitus jne.) sekä mahdollisen monialaisen maakunnan valmistelun. Kuntien vaikuttamismahdollisuus taloutensa tasapainoon heikkenee, samoin kuin mahdollisuus vaikuttaa kunnan elinvoimainvestointeihin velkojen ja vastuiden jäädessä pienenevällä rahoitus pohjalla hoidettaviksi. Lainanotto- ja investointikyky romahtaa ja kuntien (toiminta- ja) vuosikatteen muodostunevat kroonisesti alijäämäisiksi muutoksen myötä poistojen suhteellisen osuuden kasvaessa.

Edellä kuvattu skenaario kuntien rahoitusaseman muutoksesta voi muodostaa paineen korottaa kunnassa kunnallisveron, tai vähintään kiinteistöveron sekä lisäksi maksutuottojen osuutta rahoituksesta. Samoin toimin voidaan sote-maakunnassa kasvattaa valtionrahoituksen rinnalle jäävää tulopuolta asiakasmaksuista sekä pelastuslaitosten osalta sen palvelumaksuista. Kokonaisuutena toimenpiteet voivat aiheuttaa kuluttajalle ei-toivotun kokonaisvaltaisen kustannusten nousun.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvu otettaisiin etukäteen huomioon sosiaalimenojen kehityksen pitkän aikavälin ennustemallin (some-malli) osoittaman muutoksen mukaisesti siten, että some-mallin osoittamasta palvelutarpeen kasvusta otettaisiin huomioon 80 prosenttia. Malli arvioisi nykytilanteessa sote-palvelutarpeen vuosittaiseksi laskennalliseksi kasvuksi noin 1,2 prosenttia seuraavan kymmenen vuoden aikana. Some-malli ei sisällä oletuksia tuottavuuden kasvusta eli kyseessä on väestörakenteen muutoksen vaikutus palvelutarpeeseen nykyisillä rakenteilla ja palvelutasolla. Toisin sanoen, sote-maakuntien kannustin tuottavuuden parantamiseen toiminnassa on heikko. Jos tuottavuus kehittyy positiivisesti, se vaikuttaa käänteisesti rahoitustasoon heikentämällä sitä. Erityisesti parempaa kannustintä tulisi käyttää kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimissa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte) jäisi kuntien tehtäviksi ja näiden tulisi sisällyttää strategiseen suunnitteluunsa hyte-työn edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Työtä tehtäisiin yhteistyössä sote-maakuntien kanssa. Hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta säädetään 7§ ja sen mukaisesti Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimesta rahoituslain 15§:ssä.

Sote-maakuntien laskennallinen rahoitusmalli perustuisi voimaantulovuoden jälkeen pääosin tarveperusteiseen ja olosuhdetekijät huomioivaan rahoitukseen. Sen mukaan maakunnille myönnettäisiin valtion rahoitusta sote-maakunnan asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, asukastiheyden, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristoisuuden, saamenkielisyyden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien perusteella. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella maksettava osuus liikkuisi noin yhden prosentin tuntumassa. Hyte-lisäosan painoarvon tulisi olla merkittävästi prosenttia suurempi, jos aidosti halutaan vastata ennaltaehkäisevään uudistuksen tavoitteeseen. Hyte-työssä tulisi myös huomioida kuntakokoluokittain käytettävissä olevat resurssit, ts. lisäosan painotuksia tulisi miettiä kunnan resurssien suhteessa.

Kysymyksiä muista lakiluonnoksista

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Uudistuksessa veronmaksajan ja valtion asema on kiinnitetty. Myös maakunnat aloittavat toimintansa kunnista siirtyviä kustannuksia vastaavilla tuloilla. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa kaikki uudistuksesta aiheutuvat talouden muutosvaikutukset kohdistuvat kuntiin ja kuntatalous toimii näiden muutosvaikutusten tasaajana.

Heikentynyt kuntatalous ja koronavirusepidemia vaikuttavat uudistuksen laskelmiin. Uudistuksen rahoituslaskelmat – kustannusten ja tulojen siirto, kunnan talouden tasapainon muutoksen tarkastelu ja siitä johdettavat pysyvät tasauserät – tehdään poikkileikkauksena

Uudistuksen kuntakohtaisia eroja tasattaisiin valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä tasausmekanismeilla siten, että yksittäisen kunnan talouden tasapainon pysyvä muutos rajoitettaisiin +/- 100 euroon asukasta kohti. Tällä tasauksella voi olla suuret vaikutukset eri kuntiin. On tärkeää, että muutos tasattaisiin 0 euroon asukasta kohden.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Varainsiirtoverolaki

Voimaanpanolaissa säädetään varainsiirtoverovapaudesta silloin, kun siirretään kuntayhtymät varoineen ja velkoineen sote-maakunnille tai HUS-kuntayhtymälle. Esitetyt muutokset aiheuttavat täysin uuden tilanteen kuntien kiinteistöjen ja toimitilojen hallintaan. Tämä johtaa kenties jo ennen uudistusta, uudistuksen käynnistyttyä tai sidotun vuokra-ajan jälkeen tarpeeseen järjestellä kuntien kiinteistö- ja toimitilaomistuksia uudelleen. Nämä muutostarpeet ovat suoraa seurausta esitetystä lakipaketista ja muutoksista kuntien toimintaan. Nämä kiinteistöjen ja muiden toimitilojen uudelleen järjestelyt ja mahdolliset yhtiöittämiset tulee vapauttaa varainsiirtoverosta uudistuksen yhteydessä niin, että järjestely voidaan toteuttaa verovapaasti vielä sidotun vuokra-ajan (3+1 vuotta) jälkeen.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä

- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin

- ei
- ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

Uudenmaan erilliskorjauksen jatkovalmistelusta eli Helsingin ja Uudenmaan maakuntayhtymän ja sote-maakuntien välisestä työnjaosta, tulee laissa nyt esitetysti myös aidosti sopia osapuolten kesken hyvässä vuoropuhelussa ja tiiviissä yhteistyössä.

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

Sote-maakuntarakenteen muuttamisen edellytykset ja muutosprosessi noudattavat pitkälti kuntarakennelaissa omaksuttuja periaatteita, mutta ne ovat kuitenkin monin kohdin väljempää kuin muutettaessa kuntajakoa (ei esimerkiksi edellytetä muutosta valmistelevaa erillistä yhdistymishallitusta ja maakuntien välistä yhdistymissopimusta). Merkittävä ero on, että niin sanotut pakkoliitokset olisivat lakiluonnoksen 10 §:n nojalla huomattavasti helpommin toteutettavissa kuin kuntaliitoksissa. Näin siitä huolimatta, että sote-maakuntien perustamisen taustalla on halu luoda taloudellisesti ja toiminnallisesti kuntia vahvempia itsehallintoalueita.

Mainitun lain 3 §:n mukaan myös valtion viranomaisten toimialueiden tulee lähtökohtaisesti perustua maakuntajakoon mainitussa säännöksessä säädetyllä tavalla. Sote-maakuntajaon vaikuttaessa muihin aluejakoihin sote-maakuntajakoa ei voi tehdä pelkästään sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden näkökulmasta. Muut aluejaot eivät saa olla alisteisia sote-rakenteille.

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

- kyllä

- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin

- ei
- ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

83. Minkälaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyviä vaikutuksia järjestämisvastuuseen ja ostopalveluihin liittyvästä täsmentävästä sääntelystä sote-maakunnille aiheutuisi (liittyen esimerkiksi palvelurakenteen muuttumiseen tai palvelutuotannosta aiheutuviin kustannuksiin):

a) vuosina 2021-2022?

b) vuosina 2023-2024?

c) vuodesta 2025 alkaen?

84. Osa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevista sote-maakunnille siirtävistä hankintasopimuksista saattaisi olla uusien säännösten nojalla mitättömiä. Sote-maakunta olisi velvollinen korvaamaan palveluntuottajille sopimusten mitätöitymisen takia hyödyttömäksi jäävät investoinnit. Minkälaisia vaikutuksia lakisäätteisestä mitättömyydestä aiheutuisi sote-maakunnille tai yksityisille palveluntuottajille?

a) vuosina 2021-2022?

b) vuosina 2023-2024?

c) vuodesta 2025 alkaen?

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

- kyllä
- ei

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

- sote-integraatio
- palvelutarpeen arviointi
- hallinto ja johtaminen
- henkilöstösiirrot

x talous

- omaisuusjärjestelyt
- tietohallinto ja ICT
- viestintä ja osallisuus

muuta, mitä?

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen "sote-maakunta" korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi:
Itu-Sote

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.